

Ahitereria. ki Nui Tireni hoki kua marama te kaupapa, na e tu nei to tatau nei Paremata, e hanga nei i nga ture mo nga iwi o enei moutere.

Na, ka tipu i konei te Marikena hei iwi nui, hei iwi whai rawa, hei iwi kaha i te ao. Ko te kaupapa mai ia o te iwi he Ingarihi, ko te reo he pera, ko nga tikanga, ko te kaupapa o nga ture, o nga whakaaro, o te noho a te iwi, o nga mahi, o nga whakahaere, i tipu mai ano i nga heke o Ingarangi. Engari ko nga mea o tawahi mai i hemanawa ai ratau i whakarerea atu.

Na, he whenua nui a Amerika, he whenua hou i te wa i whakanohia iho ai e te Ingarihi. Ka puhake mai ki reira era atu iwi o Oropi, te Tiamana, te Itari, te Ruhia, nga iwi kiri-ma katoa o te ao, e kimi ana i te wahi mahorahora: he paheke mai i nga ture taikaha, i nga whakamamaetanga a nga kingi. Ko etahi he potiki no nga kawai rangatira, ka tau nga rawa ki nga matamua, ka whiua ki te ao kimi ai i te ora. Ko etahi i takina e nga rongu o te whenua hou, o te whenua kei te papatipu tonu ona ngahere, ona rawa kei te kopu o te whenua. Ka ngahau nga tai-tamariki o ia iwi, o ia iwi, te hunga hihiko nga ngakau ki te whakaipua hou i nga mahi a o ratau tipuna ki te papatua nei. Ko te hunga i pakanga ki nga ture taimaha o o ratau na whenua tipu, ko te hunga i hoha ki nga tikanga whakariharia a nga kingi, a nga ariki, ko ratau enei nana i whakanoho a Amerika. Na, ka pokedokea nga toto o nga iwi maha, ka whakaranua tetahi ki tetahi, otira ko te ia o ana toto ko tera ano i maringi mai ra i Ingarangi. Haunga hoki te iwi kiri mangu o Awherika mai, i haere pononga mai era ki Amerika, hei taurekareka mahi i nga mahi o nga repo, o nga whenua wera, e kore nei e taea e te iwi kiri-ma. Kei wahi ke i a ratau tenei korero. I te tau i wehe atu ai Amerika i Ingarangi e torn ano miriona te tokomaha o nga Marikena: na, kua tipu i naianei ki te kotahi-rau-tekau-ma-rima miriona!

I ahu mai ra te ope manua o nei i nga miriona kotahi rau nei, a ka hoki atu te rua tekau ma rua mano ra ki a ratau korero atu ai i te ahua o Ahitereria, o Nui Tireni, o nga uri hoki a enei o nga heke mai o Ingarangi.

Kaore ano i mahia te pawa o nga pu repo i te pakanga nui ka taha ake nei, kaore ano i ata tau te rangi marie ki nga iwi, ka tantapatia e nga matakite tera e whitia mai ki tenei moana, ki te Moana-nui-a-Kiwa nga pakanga nunui o tenei whakatipuranga e heke iho nei. Ka riro ra hoki nga ope manua a te Tiamana, ka memeha a te Ruhia, ka waiho ake i te mata o nga wai ko a te Ingarihi, ko a te Marikena, ko a te Tiapani. Na, kei te taha o te Moana-nui-a-Kiwa e pae haere ana enei iwi e toru, te Tiapani ratau ko nga iwi i piri ki a ia, te Marikena, nga moutere i raro i te mana o Ingarangi. E kore ranei e tautohe-tohe a ona ra? E rere ana nga wai e whai ana ki nga whawha-